

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 3.

A középosztály alkonya.

(V. I.) Abban a pillanatban, amelyben a táviró széthordta az ország minden részébe a lesújtó hírt, hogy az Osztrák Magyar Bank a kamatlábat egy fél százalékkal emelte, a középosztály kebléből nehéz sóhaj szakadt föl. A gomba módra szaporodó pénzügyi intézetek részvényesei már tartalmas erszényök fokozatos duzzadását látták, míg a nagyobbára kölcsönrel élő középosztály vagyoni existenciájának hanyatlását festette sötét színekkel. Mert az Osztrák Magyar Bank a kolompós, amelyet nyomokban követnek az összes pénzügyi intézetek. Az adja ki a jelszót s a többi kórusba zúg utánna. Ha az éhes, akkor a többiek is jóllaknak. Ha az ballábbal kel ki egy szép napon, akkor a többi pénzügyi intézetek is s omorúak. Ha azt »pech« érné, a többiek azonnal készek lennének magokat baleset ellen biztosítani.

Ez a szomorú tünet áldatlan közjogi politikának természetes következménye. Akikre lesújt, azok gyorsabban haladnak a csőd felé, akikre pedig derűs sugarait árasztja, azok — no igen azok a jelen század humanizmusát fejtegetik elméletileg, gyakorlatilag pedig a legkisebb saj-

nalkozást sem érzik a középosztály tönkrementése fölött.

Mintha a munkásosztály szövetségre lépett volna a tőkével a középosztály ellen. Kezdetben úgy tűnt föl a dolog, hogy a munkás osztály hadat indít a tőke ellen s a küzdelemben vagy a munkás osztály vagy pedig a tőke bukik el.

Ma a mindennapi életben azt tapasztaljuk, hogy sem az egyik, sem a másik, hanem a harmadik, a középosztály, a mely kimaradt a játékból, az bukik el.

Az ütközetet a munkásosztály kezdte. Először jogos kívánalmakkal, majd a győzelemtől elvakítatva kielégíthetetlen követelésekkel, indokolatlan sztrájkokkal, terrorizmussal lövöldözött a tőke felé, s a megtámadott fél vértette magát. A golyók visszapattantak a jól vértezett ellenfél testéről s a középosztályt találták. A társadalom e két osztályának a harca olyan, mint két gyerek dulakodása, ahova a harmadik azért megy, hogy a civakodókat szétválassza; akkor aztán mind a ketten megfordulnak s püfölik a harmadikat.

A munkásosztály bére ma már megkétszereződött. A tőke megerősítette pozícióját. S a mit a két osztály megismosodása anyagiakban megkövetel, azt a kisiparosok, a kiskereskedők, de különösen a kisgazdákon hajtják be.

A kistisztviselők sorsa nem irigylésre méltó, de a fizetésjavítások némileg mégis

elviselhetővé teszik a helyzetet. A termelők helyzete azonban nem javul. A föld csak egyszer terem. Terményletakarítás csak egyszer van évenként. A nem szaporodó bevételekből nem lehet fedezni a megkétszereződött munkabérek s a felémelt kamatlábakat.

A kisgazdáknak eddig is a bank ásta meg a sirját. A kisgazdák és földmivelők 80 százaléka kölcsön tőkével dolgozik. A mi a kisgazdák bevételeiből a munkabérek levonása után megmaradt, azt megették a telithetetlen moloch — a bank. Így aztán a pénznek jelenlegi megdrágítása csak siettetni a kisgazdák tönkrejutását.

A kik a kulturvárosok zavaros lár-májából pénzügyi chaoszából kibontakozva, figyelemmel kísérik különösen a vidéki kiskereskedők, kisiparosok és kisgazdák helyzetét, szomorúan tapasztalják, hogy azok dacára a megfeszített szorgalomnak, évről-évre veszítik a talajt lábuk alól.

Hazugság az, hogy a század a humanizmus jegyében született volna. Hazugság az, hogy a jelen századnak jelszava ez volna: »élni és élni hagyni«. Ez állhat elméletileg, de a gyakorlat azt bizonyítja, hogy soha olyan kegyetlen, ádáz küzdelmet az osztályok nem vívtak az anyagiakért, mint ma.

S az eredmény, amit elértek — a közép osztály pusztulása. Ez az osztály véres verítékekkel küzd, izzad, az éjjelt

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ki volt szent Jozafát?

Irta: Gedeon.

(Vége.)

Szent Jozafát azonban erélyes is volt. A laikusok által bitortott egyházi javakat visszapereelte s több férfi és női szentházat építtetett. A schizmatikusok több helyen, ahol az unió már elterjedt, diszes templomokat építtettek, hogy visszaédesgessék a népet, Jozafát ezeket bezáratta és minden módon gátat vetett a tévely terjesztésének. A szegényeknek valódi atyjuk volt s igen sokszor nélkülöznie kellett, mert ugyszólva mindenét elosztogatta. Hogy egy szegény asszony adósságait kifizethesse, nem lévén pénze, ajándékba kapott diszes és drága omoforionját tette zálogba. Eközben a polocki érsek előregyűlésén V. Pius pápa szent Jozafátot nevezte ki mellé coadiutornak Rutski ajánlatára. 1617-ben szenteltetett püspökké, de már 1618-ban az érsek (Polniczky) meghalt és minden szabadkozása dacára Jozafát emeltetett e méltóságra. Egyházmegyéje az új polocki érseket hidegen fogadta, mert a schizma felé való hajlandóság a nagyrészt bigámiában és keleti dissolutióban élő papság közt nagy volt. Jozafátnak azonban sikerült rendet csinálnia. Egyik synodust a másik után tartotta és a határozatok végrehajtását szigorúan ellenőrizte önmaga. Senki sem tudta, mikor lepi meg az érsek, akit jóságáért és igazságosságáért csak-

hamar megkedveltek. Elődei az érsekség jobbjait nagyon terhelték és velök rosszul bántak. Ezt ő megszüntette és jobbjainak anyagi ügyeit ugyszólva maga rendezte, úgy hogy azok valósággal rajongtak érte.

Az egyházmegye területén azonban még sok nem egyesült nagybirtokos volt, akik 1620-ban Vitebszkben összegyűlvén, maguknak püspökül megválasztottak valami Smoirisky Meletius nevű immoralis és jellemtelen barátot, aki a közönséget különösen Vitebszkben röpirataival és lázító beszédeivel a görög katolikusok ellen, de legkivált a »sátán gonosz fajzatja« Jozafát ellen valósággal az őrzöngésig fellázította. A vitebszki görög katolikus hívek veszedelemben lévén, már majdnem megintottak hitükben, midőn 1623-ban november 12-én canonica vizitációra megjelent köztük szent Jozafát.

Barátai figyelmeztették, hogy tekintve az izgatott hangulatot, ne menjen Vitebszkbe, de Jozafát kijelenté, hogy bár Istentől tudja mi vár rá, parancsa van, hogy menjen híveinek mentésére. A megérkezés éjszakáján a csöcselék megostromolta a házat, ahová az érsek néhány bátorlelkű papjával szállva volt. Am Jozafát minden ajtót nyitva tartott és éjfélnél várta gyilkosait. — »Kit kerestek?« szölt a betörökhöz, kik ordították: — »Téged pápista kutya!« — »Ha engemet kerestek fiaim, ne bántátok papjaimat.« Ezek, mint egykor Jézusra a zsidók, rávetették magukat a szentre, először mellbe ütötték, mire Jézus nevét említve összerogyott, majd egy iszonyatos nagy bárdal fejét levágták s testét összevagdolván felismerhetlenné

tették, majd átadták a künn ujjongó csöcseléknek, mely a szent drága tetemeit a folyóba dobta. A szent ereklyéi Polockba, majd Supraslba végül Bialába vitettek. Midőn az orosz kormány 1875-ben a Chelmi egyházmegyét is megszüntette, melyhez Biala tartozott, a szent ereklyéit a bialai templomból a még megmaradt görög katolikus hívek egy ismeretlen helyre vitték. Azóta nem tudni hol vannak.

A lengyel főhatóság, természetesen végzett a gyilkosokkal, akik mielőtt kivégeztettek volna, szintén katolikusokká lettek. Csodáinak következtében már VIII. Orbán pápa beatifikálta, míg IX. Pius pápa 1867-ben a vatikáni szent Péter templomban több mint ötszáz püspök, érsek és praelátus jelenlétében, a lehető legnagyobb ünnepélyességgel a szentek sorába iktatta, mint a nagy egyházszakadás óta a keleti ritusu katolikus egyház első nagy szentjét. A görög szertartású ruthének és a latin ritusu lengyelek között tisztelete egyaránt el van terjedve.

Kívánatos, nagyon kívánatos volna, hogy a hazai görög katolikus egyházmegyék papjai és hívei is megismerkedve a nagy szent életével és dicső példája által lelkesítve tiszteletére buzduljanak, nevére kereszteltetve gyermekeiket s oltárokat emelve tiszteletére. Legjobb életrajzát megírták: Dom Guépin Saint Jozafát Martyr cím alatt franciául, megjelent Poitiersben és Párisban 1867-ben és Pelesz Julian stanislauszi püspök a ruthén egyház történetének II. kötetében (Bécs 1880) német nyelven. Magyarul ez róla — tudtommal — az első közlemény.

is napallá teszi, hasztalan, ereje napról-napra csökken, — s mikorra megperdül a dob, már csak a vánkását rántják ki a feje alól.

Vasárnap délután a falu népe csoportokba verődve kiült az országút melletti sáncokra a fák árnyába. Körülöttem az udvarunkon helyet foglaltak a falu vénei, notabilitásai, a kik írni és olvasni alig vagy egyáltalában nem tudnak, a kis gazdák és földművelők. Az «ujság»-ból beszéltem nekik. Akkor járta be az országot a kamatláb emelésének a hire. Közöltem velök. Nem kellett nekem fejtegetnem e tény mélyre ható jelenségeit. Megindult az eszmecsere.

Politikusok, ujságírók körében nem hallottam volna annyi új eszmét, mint a mennyit ezektől az egyszerű, tudatlan emberektől hallottam. A kamatláb emelése következményeinek, a kisgazdák sorsának ezek a legközvetlenebb s legkompetensebb ismerői.

A legtapasztaltabb öreg ember szomorúan sóhajtott: »A cucilisták és a bankok rontottak meg minket.«

Uralkodók találkozása. *Karlsbadból* távirják, hogy hír szerint az angol király Schlabergben nem Ferencz József királylyal, hanem Ferencz Ferdinánd trónörökösrel fog találkozni. Edvárd király az augusztus 11. ével kezdődő héten utazik el Angliából és Kronbergben vagy Wilhelmshöheben fog találkozni a német császárral.

Japán és az Unio. Newyorkból jelentik: Több jeltől arra lehet következtetni, hogy az Egyesült-Államok kormánya a béke megzavarására Japán részéről már a legközelebbi időben számít. A lapokban ma több inspirált cikk jelent meg, hogy a tengerészeti és honvédelmi bizottság a cirkáló hajóraj áthelyezését az Atlanti oceánból a Csendes oceánba már évek előtt tervbe vette. Mindazonáltal kétségtelen, hogy erre az intézkedésre most a Japánnal való konfliktus adott okot.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 3.

A vasutas javaslatok megcsonkítása.

Sajnálatos szenzációja volt a tegnapi ülésnek: Kossuth Ferenc visszavonta a vasuti pragmatika javaslatot az első § kivételével s módosítást nyújtott be, amely szerint a vasuti szolgáltatási rendtartást a kormány rendeleti uton lépteti életbe. A módosítás tartalmazza azt is, hogy a vasuti alkalmazottnak tudnia kell magyarul. Horvátországban, pedig ha a közönséggel érintkezik, horvátul is. Szenzációnak elég ez az esemény, mert ezzel a horvát obstrukció letört, a nélkül, hogy a magyar vasuti hivatalos nyelvi törvénybe iktatását megakadályozhatta volna. Perfid viselkedésük nem érte el az óhajtott célt; immár törvény erejénél fogva is magyar a vasutak nyelve. És mégis, lehetetlen sajnálko-

zással nem veszünk tudomást a fordulatáról.

A vasuti szolgáltatási rendtartás olyan elsőrendű érdekeket véd, hogy e védelem központjává a törvényt kell tenni. A rendelet csak rendelet s bármely miniszter megváltoztathatja, esetleg a magyarországi hátrányára. Törvény oltalma alá kell helyezni a vasutasokat minden tekintetben s e fontos szempontot nem lett volna szabad a nemzeti jelzőt büszkén viselő kormánynak feláldoznia.

Most pedig áldozatot hoztak, meghajolva egy balkáni csoport erőszakoskodása és a t. honatyák kényelem szerete előtt.

Ha akár egész nyáron együtt ültek volna is a képviselők, ki kellett volna böjtölni a horvát kat. Rakovszky példát mutatott, hogyan lehet szárnyát nyesni a terjedő beszédeknek. Eréllyel, kitarással le lehetett volna győzni a horvátokat s a vasutasok nyugodtabban néztek volna a jövő elé, szentesített törvénnyel kezükben. A mellett a magyar parlament tekintélyén se esett volna csorba. S ha annyi ember tud dolgozni egész nyáron át, a képviselők is tudtak volna talán egyszer életükben nyaralás helyett a hazáért — izzadni és hallgatni. Csak ennyire volt szükség — s ezt nem tették meg.

Sajnálattal vesszük tudomásul ezt a meghátrálást, de most már annál inkább kell követelni minden józan politikusnak az 1868. XXX. t.-c revízióját és szigorítását a horvátok terhére.

Tudósításunk a következő:

Elnök: Rakovszky István.

A jegyzőkönyv hitelesítése ellen szólnak: *Lorkovics* Iván, *Babics* Luba és *Vinkovics* Bozsó, mellette *Hódy* Gyula.

A Ház a jegyzőkönyvet nagy többséggel hitelesíti.

Szkicsák Ferenc: Kéri, hogy ne fél háromkor, hanem előbb térjenek át az interpellációra, mivel neki több interpellálni valója van.

A Ház nem hajlandó eleget tenni *Szkicsák* kérésének.

Panics Bogdán: *Szkicsák* kérését támogatja.

Elnök: Megvonja tőle a szót, mert efelől a Ház már határozott.

Következik a névszerinti szavazás a javaslat címe felett. A horvátok a szavazás elől kivonulnak. A szavazás az »N« betűvel kezdődik.

Elnök: Jelenti, hogy a javaslat címét eredeti szövegében fogadta el a Ház egyhangulag. Következik a tárgyalás folytatása.

Mazsuranics Goloszláv: Indítványt nyújt be az 1. § megváltoztatására. Többször eltér a tárgytól.

Elnök: Ismételt figyelmeztetés után megvonja tőle a szót. (Helyeslés. Zaj a jobb-középen.)

Lorkovics Iván: Házasabályokhoz kér szót. Az elnök eljárását bírálja, mire az elnök megvonja tőle a szót. (Helyeslés a balon és a jobb-középen.)

Elnök: *Grahovác* Mirkót illeti a szó. *Popovics* Dusan szólásra áll fenn és az elnök ismételt figyelmeztetésére se hajlandó a szótól elállani. (Nagy zaj.)

Elnök: Figyelmezteti *Popovics*ot, hogy a házasabály 255 ik szakaszát fogja vele szemben alkalmazni. (Popovics leül.)

Grahovác Mirkó: Indítványt nyújt be az első szakaszhoz.

Popovics Dusan: A házasabályokhoz kér

szót. Mivel elnök eljárását bírálja, az elnök megvonja tőle a szót.

Modrusán Gusztáv: Indítványt nyújt be az első szakasz megváltoztatására.

Elnök: Többszöri figyelmeztetés után megvonja tőle a szót. Kijelenti, hogy a horvátok készakarva térnek el a tárgytól, szólnak szinte kényszerítik arra, hogy megvonja tőlük a szót. (Ugy van: Igaz! Taps és éljenzés).

Popovics Dusan az 1-re névszerinti szavazást kér.

Elnök: E fölött a Ház már tegnap határozott. Az indítványt nem fogadták el. (Helyeslés és taps a baloldalon és középen).

Panics Bogdán: Egy indítványt visz fel az elnökhöz és németül kezdi neki ajánlani. Az elnök elutasítja. (Taps és éljenzés).

Popovics Dusan: A 2. §-hoz szól.

Elnök: Jelentést tettek nekem, hogy *Popovics* képviselő ur nem horvátul, hanem szerb nyelven beszél. Nyilatkozzék a képviselő ur, hogy eddig szerb nyelven beszélt-e. (Zaj. Hangos nevetés a jobb középen).

Popovics Dusan: Kijelenti, hogy addig is horvátul beszélt.

Elnök: Nem kételkedem a képviselő ur szavainak igazságában. Beszéljen tovább.

Popovics: Tovább beszél.

Supilo Ferenc: Halk hangon kezd beszélni.

Elnök: Hangosabban beszéljen. Ne olyan nagyuri tempóban kezelje a Házat. (Helyeslés.)

Supilo: Indítványt nyújt be a javaslat 1 §. megváltoztatására.

Kossuth visszavonja a javaslatot.

Kossuth Ferenc: Hetek óta élnek vissza a horvát képviselő urak azon jogukkal, hogy horvátul is beszélhetnek. Céljuk világosan az, hogy a képviselőház munkarendjét megakadályozzák. Ilyen sehol sem történik, legkevésbé Horvátországban. Az előttünk fekvő javaslat semmi tekintetben sem érinti a horvát nyelv jogát. Ezen javaslat nincs semmi összefüggésben az 1868. 30. t.-cikkkel; ellenkezőleg a horvátoknak is biztosítékot ad, amennyiben a Horvát-Szlavonország területén alkalmazottakkal megköveteli a horvát nyelv tudását is.

A magyarok nem akarják a horvátnyelvet megtámadni, de a horvátok támadják a magyar nyelvet Magyarországon. Rendeleti uton is életbe léptethette volna a miniszterium, de ők állandóan akarták szabályozni a vasutasok ügyeit az első §-hoz módosítást ajánl, hogy mondassék ki, hogy a magyarországi csak oly alkalmazottakat vehetnek fel az államszolgálatába, akik magyar állampolgárok és a magyar nyelvet bírják. Horvát-Szlavonországban azon alkalmazottaktól a kik szolgálatuk közben kik a közönséggel vagy hatósági közegekkel érintkezésbe vannak, hivatva a horvát nyelv ismerete is megkivántatik. Továbbá kéri, hogy rendeleti uton léptessék életbe. (Helyeslés és taps.)

Elnök a tanácskozást befejezettnek jelenti ki. Az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után

Návay Lajos elnököl: Jelenti, hogy a záró beszédek következnek.

Vinkovics Boza, majd *Panics* Bogdán éltek zárszó jogával. Utóbbi azt mondta, hogy Kossuth indítványát lopva becsempészte a javaslatba.

Elnök: Rendreutasítja.

Tuskán Gergely: Záróbeszédében szintén azt mondta, hogy Kossuth indítványát lopva becsempészte. Ezért őt is rendre utasította az elnök. Ismétlés után

Elnök megvonta tőle a szót.

Tuskán tovább kiabált.

Návay elnök: Méltóztassék *Tuskán* képviselő urat viselkedéseért a mentelmi bizottsághoz utasítani.

Héderváry Lehel: Nem tudjuk miről van szó.

Náray: Tuskán képviselő megsértette a Házat és elnököt.

A Ház az ügyet a mentelmi bizottsághoz utasította.

Zagorac szólt azután, majd *Surmin* György kéri, hogy a zárszót holnap mondassa el.

Az országgyűlés 4 órakor ért véget.

A kisegítő tanerők sorsa.

A legutóbbi községi iskolai tanító választások hullámai nem egyhamar simulnak el. Az iskolaszéki tagok költségnek különös eljárása mindenütt méltó megütközést keltett, mert őket a választásnál nem a községi iskolák érdeke, hanem a »csak azért is« elve vezette s így történt, hogy a kisegítő minőségben működő s már kipróbált tanerők helyett ismeretlen, idegen, most is alkalmazásban levő tanítókat és tanítónőket választottak be. Hogy ezáltal a községi iskolák színvonalát emelték-e, azt a jövő mutatja meg, s dacára a szárnyaló híreknek, előzetes bírálatot mondani ez alkalommal még korainak tartjuk, annyi azonban keserű igazság, hogy egy csapat tanítót és tanítónőt nagyon kétséges helyzetbe hoztak s ezek esetleg kényerüket veszítik, dacára eddigi buzgó működésüknek.

A választás eredménye által keltett hangulat jellemzésül rá kell mutatnunk ama körülményre, hogy a választási pucscs miatt *Rimler* Károly polgármester leakarta mondani az iskolaszéki elnökségről, mert nem tartja méltányosnak és igazságosnak, hogy a teljesen jól bevált s évek óta működő kisegítő helyett idegen tanerőket választottak.

Még nem bizonyos, hogy ez a lemondás nem történik-e meg, ami talán kielégitené néhány iskolaszéki tag vágját s közelebb segiténé őket céljaik eléréséhez, de határozottan nagy veszteség, sőt veszedelem lenne községi iskolánkra. A tények, a tagadhatatlan eredmény igazolják ugyanis, hogy *Rimler* Károly iskolaszéki elnök buzgósága, odaadó nemes törekvése által az aránylag rövid idő alatt fejlődött annyit Nagyvárad községi elemi iskolája, mint amely fejlődést évtizedeken át nem tapasztaltunk; az ő ügyszeretete emelte arra a nivóra községi iskolánkat, melyen ma áll.

A községi iskolaszék győztes pártjának további magatartásától függ, hogy *Rimler* Károly polgármester megmarad-e továbbra is az iskolaszék élén.

Mint értesülünk, az iskolaszék elnöke ragaszkodik ahhoz, hogy az eddigi kisegítőket alkalmazják, amennyiben, amely mérvben szükség lesz tanerőkre s a holnapi iskolaszéki ülésen ilyen irányban előterjesztést is fog tenni, mert igazságosnak és méltányosnak tartja, hogy a lehetőséghez képest azok a kisegítő, akik eredményes működést fejtettek ki a város iskoláinál a jobb jövő reményében, továbbra is alkalmaztassanak s ne legyenek áldozatai egy dachból keletkezett pucscsnak.

Valószínű, hogy az iskolaszék tagjai nem fogják azt az absurdumot elkövetni, amiről hírek keringenek, hogy a meg nem választott kisegítő elbocsátását követeljék. Ebből olyan állapotok keletkeznének, amelyeknek hátrányait első sorban is a községi iskolák éreznék meg. A kir. tanfelügyelő sem nézné tétlenül bizonyára ezen eljárást s a közigazgatási bizottság elé terelné az ügyet.

Erre azonban nem hiszszük, hogy kerüljön sor.

Csak természetes, hogy a választásnál kimaradt kisegítő most a legkétségesebb helyzetben vannak. *Réz* Mihály felügyelő-igazgató igyekezett őket megnyugtanni, hogy bizzanak az iskolaszék méltányosságában s az iskolaszéki tagok bizonyára nem helyezkednek velük szemben merev álláspontra, hanem méltányolják eddigi buzgalmukat s nem fosztják meg őket attól a kenyértől, amelyre már derekasan rászolgáltak.

Az iskolaszék holnap, pénteken tartandó ülésén tárgyalják ezen kérdést s felhívjuk az iskolaszék tagjait, hogy minél tömegesebben vegyenek részt a fontos ülésen.

Biharmegye a múlt hóban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Biharmegye közigazgatási bizottsága, mely az utóbbi időben állandóan izgalmas keretek között zajlott le, tegnap ismét a régi kerékvágásba zúkkent s a gépies ülés a maga megszokott keretei között folyt le.

Az ülésről adjuk a következőket.

Jelen voltak *Glac* Antal elnöklele alatt *Miskolczy* Ferenc, *Telegdy* József, *Wellner* Ödön, *Keszthelyi* Zoltán, *Beöthy* László, *Balogh* János, *dr. Móricz* Ernő, *dr. Virágh* Béla, *Erőss* Rezső, *Zigre* Miklós, *Papp* Miklós, *Rraniczky* Károly, *Varró* Domokos, *Balázsházy* Iván, *Papp* János.

Dr. Móricz Ernő megyei főorvos jelentése szerint a megye közegészségügye a múlt hóban általában véve kielégítő volt. Hevenyfertőző betegségek ugyan fordultak elő, ezek azonban folyton csökkennek.

Papp Miklós a megye adóügyeiről számolt be. Jelentése nem épen mondható kielégítőnek, mert egyenes adó címén május hóról hátralék volt 5.249,960 korona és erre befolyt 435,377 korona.

Vasady Lajos tanfelügyelő jelentésében előadja, hogy a nagyszalontai polgári kör által fenntartott leányiskolát a vallás és közoktatásügyi miniszter 906—907. tanévre nyilvánossági joggal ruházta fe s 600 korona állami segínyt adományozott az iskolának. Bejelenti, hogy a koronázási évforduló alkalmával az összes iskolákban ünnepélyeket tartottak. Továbbá elszámol a vármegye 600 korona adományával, melyet a magyar nyelv sikeres tanításáért s tanulásáért adományozott a megye jutalomként.

Az adományból 50 tanuló 2—2 koronát kapott a jó előmenetelért. A sikeres tanításért pedig 100—100 korona jutalmat adott *Baratosné Pillmann* Auróra béli tanítónőnek, *Papp* Gusztáv e küllői, *Láncz* József felsődernai, *Butyuj* János tarkaspataki, *Zsuró* Péter cigányfalvai tanítóknak.

A jutalmazásokból is kitűnik, hogy a tanfelügyelő, mint gyanúsítva volt, nem üldözi a románokat, mert a jutalmazottak közül kelet román tanító. Ő csupán a hazafiatlan tanítókkal bánk el a törvény idevonatkozó intézkedése értelmében.

A hazafiatlan román tanítókra vonatkozólag bejelenti a tanfelügyelő, hogy a minisztertől leirat érkezett ez ügyben. A leiratot mi annak idején publikáltuk is. A tanfelügyelő javasolja, hogy a közigazgatási bizottság tegyen jelentést a miniszternek, miszerint az ügy befejeztével részletes jelentést fog tenni, addig is a büntvádi eljárást a tanítók ellen megindítja. A miniszter azon leiratára pedig, melyben *Gerdán* mélykeréki és *Kaona* András oláh-homorogi tanítók felfüggesztését sürgeti, jelenteni fog a bizottság és pedig úgy, hogy ezt azért nem tartja szükségesnek, mert az említett két tanító nem tanította a hazafiatlan dolgokat, habár az azokat tartalmazó könyvek meg is voltak az iskolában.

Glac Antal főispán bejelenti, hogy a közigazgatási bizottságba *Telegdy* József lett beválasztva, mely alkalomból őt üdvözli s felszólítja, hogy tegye le a hivatalos esküt. *Telegdy* a hivatalos esküt mindjárt le is tette.

Végül a közigazgatási bizottsága hirtőn felügyelői bizottságba *Hegyessy* Márton helyébe *Papp* Jánost jelölte.

Több kisebb jelentőségű letárgyalása után az ülés déli 1 órakor véget ért.

A bonné-kut rendbehozása.

— *Egy derék főhadnagy munkája.* —

A régebbi időben egyik nevezetessége volt Nagyváradnak az Ürüg felé vezető út mellett levő Bonné-kut. A kut pompás, üde vízhöz hasonló üde, jó, ivóvizet az egész határban nem találtak. Gondozták is a kutat, fákkal körül ültették s köllappal zárták le a beszenyezés megvédésére s csak a kut elején folyt ki a pompás víz.

A múlt század 70-es éveiben sokat irtak és beszéltek arról, hogy a pompás kut vizét miként lehetne a közönséghez hozzáférhetőbbé tenni.

Néhai *dr. Kutiák* Ágoston orvos mozgalmat is indított, hogy agyag csöveken vezessék be a kut vizét a Szent László-térre s ott állítsanak fel közkutat. A terv azonban abban maradt s a kut vizét csak a közeli szántóföldek munkásai és a gyakorlatozó katonák használták. Reggelenként azonban sokan sétáltak ki a városból is a Bonné kuthoz, hogy egy pohár friss, kitűnő vízzel felüdítsék magukat sétaközben.

Az utóbbi években azonban senki sem gondolt a kuttal, az teljesen pusztulásnak indult s csak az állandó pocsolja jelezte, hogy ott bő forrás van.

Az elmúlt hetekben azonban olyan rendezés alá került ez a történelmi nevezetességű hely, ami egy buzgó, a multak iránt fogékony lelkű ember nemes gondolkodását mutatja.

A 2., 3. és 4. honvédegyezredek utász-osztagja utász gyakorlatokat végez a tönkre ment kut mellett. Az utászosztág parancsnoka: *Schmidt* Félix főhadnagy érdeklődött a forrás iránt s amikor megtudta, hogy a forrást Bonné-kutnak azért hívják, mert *Rákóczi* vitéz főtitiszte Bonné tábornok itt ütött tábort, mikor Nagyváradot ostromolta, utász csapatával hozálátott a forrás rendbehozatalához.

Ezek a munkálatok pompáson sikerültek s nemcsak a multak iránti kegyeletét, de a szép iránti érzékét is dokumentálják a derék főhadnagynak.

A kutat teljesen kitisztíttatta, cement körfallal vette körül s agyag cső elvezetést épített. Pár lépésre az eredeti forrástól még egy másik cement kutat is épített s most két kutból folyik bőven a kristálytisza, hideg víz.

De a kut környékét is izlésesen, szépen rendezte. Három oldalról földsáncot épített a kutak körül, begyepesítve s fenyőkkel, tujákkal beültetve.

Gondoskodott a kutak mellett pihenő helyekről s deczka locákat állított fel. Hogy a külső csapadék víz ne kerülhessen a kutba, árkolásokkal látte el a kut egész környékét s a kut vizének kellő levezetéséről is gondoskodott.

Most már olyan állapotban van a kut, hogy megérdemli azt a fáradságot, miszerint kísértájon a közönség Nagyvárad ezen régi nevezetességének a megtekintésére.

A derék főhadnagyot, *Schmidt* Félixet, aki rövid ideje alatt már annyi tanujelét adta a polgárság iránti jóindulatának, ezen munkájáért is hálás elismerés illeti.

A városnak kötelessége volna, hogy ezen buzgó törekvést legalább annyival honorálja, hogy a most már szépen rendbe hozott történelmi emléket: a Bonné kutat megfelelő tétellel lássa el s emléktábláról gondoskodjék, amelyen megörökítse Bonné tábornok emlékét. Ez is egyik megnyilatkozása volna a Rákóczi-kultusznak.

Fedezetet lehetne találni Nagyvárad két milliós budgetjében.

UJDONSÁGOK.

* **A király Ischlben.** *Bécsből* távirják, hogy a király tegnap, július 3-án reggel 7 órakor két hónapi nyári tartózkodásra Ischlbe utazott. Őfelsége 12 óra 33 perckor érkezett Ischlbe.

* **A városi árva-ház ügyei** Nagyvárad város árva-házának igazgató választmánya tegnap délután *Rimler* Károly polgármester elnöke alatt rövid ülést tartott, amelyen az árva-ház múlt évi zárszámadását s apróbb folyó ügyeket tárgyaltak.

* **Biharmegye költségvetése.** Megemlékeztünk tegnapi számunkban arról, hogy a megye 1907. évi költségvetését a miniszter jóváhagyta s elküldte a vármegyének. A költségvetésben lényegesebb változtatásokat nem tett a miniszter. Nevezetesebb tételei a napidíjas irnokok fizetésrendezésre vonatkozó tétel. Ez ügyben a napidíjasok kérték, hogy a megye szavazzon meg bizonyos lakbé illetményt részükre. A miniszter ezt a kérelmet figyelmen kívül hagyta, ellenben a fizetést némileg rendezte, de a megye költségére. A rendezés a következőképpen lenne: 5 napidíjas irnok 3 korona 50 fillér, 5, 3 korona, 12, 2 kor. 50 fillér és 17, 2 korona napidíj mellett lenne alkalmazandó. Az időre vonatkozólag, hogy ezek a fizetési fokozatok mikor érhetőek el, nem tett a miniszter külön intézkedést. A költségvetést egyébként visszaküldte miniszter egy 7000 koronás tétel kiigazítása végett. A számvétség azonban megállapította, hogy az összegelés nem a megyénél, hanem a miniszteriumban lett elvégezve s úgy annak kiigazítására szükség nincs. A napidíjas irnokok fizetését a miniszter nem az állami hozzájárulásból rendezte, hanem megengedte, hogy a megye saját költségeiből az ő irányzata szerint rendezze. A költségvetés a megyei közgyűlés elé fog kerülni s az fogja meghozni végleges határozatát ez ügyben.

* **Gyámügyi vizsgálat.** *Hraniczky* Károly Biharvármegye árvaszéki elnöke e hó folyamán fogja megtartani gyámügyi ellenőrző vizsgálatát a derecskei járásban. Július 23-án és 24-én lesz megtartva a vizsgálat. A két nap alatt a járás minden községét meg fogja vizsgálni az elnök. A vizsgálat mind két nap Derecske központtal lesz foganatosítva.

* **Megeyi központi választmány ülése.** Biharvármegye központi választmánya pénteken, július 5-én fogja megtartani ülését. A központi választmány az 1908. évi ideiglenes képviselő-választók névjegyzéke ellen beadott felszólalásokat fogja tárgyalni. Az ülésen Miskolczi alispán fog elnökölni.

* **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter *Persz* Ferenc nagyváradai és *Hlavathy* márama-

rosszigeti törvényszéki joggyakornokokat a nagyváradai törvényszékhez, továbbá dr *Virányi* Lajos nagyváradai törvényszéki joggyakornokot a nagyvárad-vidéki járásbírószághoz aljegyzőkké nevezte ki.

* **A villamos áramot fogyasztó közönség figyelmébe.** A mai felügyelő bizottsági ülés megállapodásához képest felhívjuk a hálózatunkhoz csatlakozni kívánó n. é. közönség figyelmét A villamosmű szabályrendeletének azon rendelkezésére, mely szerint a magánvállalkozó cégek csak az árammérő után következő házi berendezést készíthetik és az árammérő előbbi fővezetékét csak a városi villamosmű készítheti. Ezen fővezetékét a szabályrendelet 45. § a alapján a villamosmű a fogyasztónak és nem a szerelő cégnek számítja fel, így a fővezeték elkészítését a fogyasztó csak közvetlenül a villamos műnél, közvetítők kizárásával rendelheti meg s ennél fogva a villamos mű magánszerelő cégektől fővezetékre vonatkozó megrendelést el nem fogad és csak azokat készíti el, melyeket maga a fogyasztó, vagy a háztulajdonos vagy új épületeknél az építőiparos rendelt meg a villamos műnél. Egyben arra is felkérjük t. fogyasztóinkat, hogy az áramfogyasztási feltételek megtudakolása céljából kizárólag a villamos műhöz forduljanak, mert a magánszerelő cégeknek semmiféle kivételes kedvezmények kieszközölésére meghatalmazásuk nincsen. *Nagyvárad város villamos műve.*

* **A régi büntény áldozata.** Bihar-diószeg községének szenzációja van. Egy régen elfeledett büntény áldozata került felszínre s ez tartja most a községet izgalomban. A napokban a jelzett községben *Hammer* Jenő udvarán meszes gödröt ástak, amikor is a munkások ásója csontokban akadt fenn. Az ásást ez után nagyobb vigyázattal folytatták s az összes csontokat napfényre hozták. A csontok egy embernek a csontváza voltak. A tudósítás szerint 60—70 éve kerülhetett a földbe. A megtartott kutatások során megállapítást nyert, hogy azon a vidéken sohasem volt temető, tehát annak idején a hulla, mint büntény áldozata lehetett ott elrejtve, nehogy tudomást szerezzenek róla. Az épület jelenleg egy polgár ház, azonban még jelen tulajdonosa előtt is a község legrégebb és legnevesebb korcsmája volt. A betyár világ még élő tanui emlékezőek a korcsmára, arra azonban, hogy ott valami büntény történt volna, nem tudnak semmit. Ezek dacára is minden kétséget kizárólag meg lehet állapítani a büntény fennforgását, csak a tetteseket és az áldozatot nem lehet tudni. A csendőrség és a bíróság a büntény felderítésében nem folytatja a vizsgálatot, mert azt hiszi, hogy annak elkövetői mind meghaltak már. A csontvázat az előjáróság eltemette.

* **A múlt havi esőzés kárai.** A múlt hó 18. és 19-ike körüli esőzések káros következményeiről még most sem lehet teljes statisztikát adnunk, mert az összeírások alkalmával csak a nagyobb jelentőségű károkat tüntették föl s a kisebbeket elhallgatták. Legújabbban az élesdi főszolgabíró tett jelentést az alispánhoz, hogy a június hó 18. és 19-ike nagy felhőszakadások a járás területén *Cécke*, *Gégény*, *Óssi*, *Tötös*, *Cigányfalva*, *Orvend* községek lekaszált takarmányát teljesen elpusztította. A gyors eső következtében ugyanis a hegyi patakok kiöntöttek medreikből s a kaszálókat végig mosták elsöpörve azokról mindent. A patakok 8 házat is elöntöttek. Hogy mily nagy volt az áradás, bizonyítja azt az, hogy 8 házat is elöntött a víz ugyannyira,

hogy az épületekben 1 méter magasan állott a víz. Emberéletben kár nem esett, mert az eső nappal érkezett s a lakosok magasabb fekvésű helyekre menekültek.

* **34,000 korona tandij elengedése.** Már említettük, hogy a községi iskolák csoport igazgatói kimutatást készítettek a szegény gyerekek tandijának elengedésére vonatkozólag. Összesen 34000 korona tandij elengedéséről van szó. *Lukács* Odön pénzügyi tanácsnok tegnap terjesztette a tanácsülés elé a kimutatást. A városi tanács azon álláspontra helyezkedett, hogy nincs abban a helyzetben a városi pénztár, miszerint ily óriási összeget elengedhessen s ezért bejelenti az ügyet a törvényhatósághoz. Határozzon a közgyűlés az elengedés felett.

* **Állami iskola — községi jelleggel.** Dr *Döri* Ferenc törvényhatósági bizottsági tag indítványt nyújt be Nagyvárad városához, hogy a községi és polgári fiú és leány iskola államosítása ügyében intézzen a törvényhatóság felterjesztést a kultuszminiszterhez s elentse ki, hogy ha az állam átveszi a községi polgári iskolákat, a város a mostani államsegély fentartása mellett az összes szükséges elemi iskolákat 5 év alatt felállítja. A városi tanács tegnap tárgyalta az indítványt, a napokban itt járt miniszteri kiküldött propozícióival kapcsolatosan, amelyek szerint vagy felemeli az állam az eddigi segélyt 30,000 koronára, vagy átveszi az új iskolákat, s utóbbi esetben a mostani községi iskolák mellett állami iskolák is lennének Nagyváradon. A tanács olyan megállapodásra jött, hogy javasolja, miszerint a város felépíti a szükséges új iskolákat, s azokat a községi jelleg meghagyásával az állam kezelje s lássa el tanerőkkel, fedezze a tanügyi kiadásait. A tanács ezen javaslatát holnap a közs. iskolaszék. szombaton pedig az állandó választmány tárgyalja.

* **Kémkedésért elítélték.** Ezelőtt néhány hónappal *Olmützben* letartóztatták *Sirbás* 5. hadosztálybeli vezérkari főhadnagyot, akit kémkedéssel és katonai titkoknak egy idegen nagyhatalom részére való eladásával vádoltak. *Sirbást* a bécsi katonai törvényszék 6 évi börtönrre ítélte. A katonai főtörvényszék még nem erősítette meg ezt az ítéletet.

* **Sztrájkoló aratók.** Az aratók sztrájkolásáról most ismét újabb tudósítás érkezett. Tegnap reggel ugyanis a *Weinberger* Jakab tulajdonát képező Gyires—Köröstarján között elterülő birtokon, mely jelenleg *Sternthal* Salamon bérletében van, a munkások félbenhagyták a munkát s kijelentették, hogy mindaddig nem dolgoznak, míg követeléseiket nem teljesítik. Ezek a munkások még a tél folyamán megkötötték szerződéseiket, mely szerint ők tizedesei lennének a bérlőnek, az esetben pedig, ha a termés rossz lenne, a tized mellé még 6 koronát lenne köteles fizetni holdanként a bérlő. A bérlő teljesítette is azt a feltételt, a munkások azonban mivel igen rossz a termés, még többet követelnek. Ezt már azonban *Sternthal* nem hajlandó teljesíteni. A munkások tegnap a munkaadó kijelentésére bejöttek Nagyváradra, mintegy 60-an és felkeresték az alispánt. A munkások tegnap délben voltak az alispánnál, s kérték, hogy lépjen közbe, miszerint a kiegyezés békés megoldást nyerjen.

* **Elfogott katonaszökevény.** *Csumegyán* *Simon* mácsai születésű, a szegedi 8-ik honvéd gyalogezred kötelékébe tartozó honvéd 2 hónappal ezelőtt megszökött ezredétől. Tegnapelőtt *Nazsa* rendőr Nagyváradon a piacon elfogta amint aludt, kezére egy kis szürke

báronyszerű női táská volt csatolva, 3 kor. 30 fillér pénztartalommal. Minthogy valószínűleg lopásból származik, ez uton hívja fel a rendőrség a tulajdonost jelentkezésre. Csumegyán különben átadatott a katonai hatóságnak.

* **Clarissa Guidó és a cabaret.** Érdekes vendége lesz szombaton a Bazár kert-helyiségnek. Ugyanis Clarissa Guidó nagynevű festőművész Rio de Janeiróból meglátogatja az előadást s mint értesülünk ott a rendezőség sikeres kérelmére föl is fog lépni. A művész jelenleg Magyarországon tartózkodik s jó barátjának, Zeller Mihálynak látogatá ára Nagyváradon, most időzik s ezt az alkalmat használták fel az élelmes rendezők, hogy rábíriák őt arra, miszerint föllépjen a Cabaret színpadán. A művész arról nevezetes különösen, hogy bámulatos gyorsasággal fest meg művészi kivitelű képeket. A szombati közönségnek ebben a művészi élvezetben lesz része. A mester, festett képeit a közönség között fogja szétszítani teljesen díjtalanul. Előre is merjük állítani, hogy ez fényes közönséget vonz az előadásra.

* **Megszökött süketnéma.** Aradról jelentik a nagyváradai rendőrségnek, hogy az ottani süketnéma intézetéből egy nagyváradai illetőségű 14 éves gyermek, névszerint Bara Tógyer ezelőtt 9 hónappal megszökött s azóta vissza sem tért. A megszökött gyermek körözésére országsszerte fel lettek hiva a rendőrségek.

* **Rejtélyes haláleset.** Kóly községében tegnap délben Nagy Károlyné ebédet vitt ki férjének a mezőre, hol az aratói munkával volt elfoglalva. Az asszony távozásakor: másfél éves leányát a szobában hagyta vissza s az ajtót rázárta. Nagyné csak délután fél négy órakor tért vissza lakására, s a kis leányt az ágyban találta meghalva. Az esetről azonnal jelentést tett az előjáróságnak s a járásbírósnak is, azonban az eddigi vizsgálatok során nem nyert meg állapítást, hogy mi okozta a kisleány halálát. Majd a boncolás lesz hivatva világosságot vetni a rejtélyesnek látszó ügyre.

* **Véres verekedés.** A Pocsay község határában lévő Sándor-téle tanyán tegnap reggel véres jelenet játszódott le két arató munkás között. Batyó József reggelizés közben Tóth József mellett ült, aki őt folyton boszantotta. A sok boszantást Batyó végre is meguntta s a nála lévő késsel Tóth Józsefet megszurta. A szúrás életveszélyes. A tettest letartóztatta a csendőrség, s jelentést tett a királyi ügyészségnek, mely a Batyó József szabadlábra való helyezését s a vizsgálat tovább folytatását rendelte el.

* **Megszökött huszár.** Kismók István kalocsai születésű, s illetőségű 26 éves, cs. és kir. 7 ik huszárezredbeli huszár a nagyváradai cs. és kir. csapatkórházból, hol ápolás alatt élt, megszökött. Feltalálás esetén letartóztatandó és említett kórháznak átadandó. Személyleírása: 164 cm. magas, haja szőke, szeme kék, szemöldöke szőke, orra széles felfele álló, szája széles, álla széles, arca kerek, magyarul beszél, valószínűleg születési heije felé szökött.

* **Japán este a Félix-fürdőn.** Szombaton, július hó 8-án a Félix-fürdő gyógytermében a József kir. Herceg Szanatorium Egyesület emberbaráti alapjára ekkor tartja japán estélyét az Akadémia támogatásával. Japánban sok ideig tartózkodó magyar tudósunk Baráthossy Balogh Benedek. Az estélyen Balogh Benedekné a tudós hitvese japán dalokat énekel, a kis Baráthossy Balogh Irénke pedig japán táncokat mutat be. Maga Baráthossy Balogh a felkelő nap országát 200 színes képben vetíti s ismerteti majd az ázsiai szigetország erőitől duzzadó hatalmas fejlődő ú-

pét. Baráthossy abban az időben tartózkodott Japánban összehasonlító nyelvészeti kutatások érdekében, mikor a japán közélet majd a japán-orosz háború dicsősége hevítette, vagy a balsiker növelte a nemzeti erélyét és áldozatkészségét.

* **Patakba fult ember.** Margitáról jelentik, hogy a járáshoz tartozó Felsőderna község határában tegnap borzalmas módon lelte halálát egy 28 éves fiatal ember. Takács Sándor felsődernai lakos, tegnap délután a község határában folyó patakba ment fürdeni. A szerencsétlen ember vigyázatlanságából a fűzések közé került, hol a patak örvényekkel van tele. Ezek a forgó szörnyek Takácsot elkapták s mielőtt megmentésére siettek volna, a mélységbe sodorták, honnan csak hullája vődött a felszínre.

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése. Nagyvárad város községi iskolaszéke holnap, július hó 5-én délután 4 órakor tartja rendes havi ülését. Ez alkalommal különösen fontos ügyek kerülnek tárgyalás alá. Így a kisegítő tanerők alkalmazása, dr. Dóri Ferenc indítványa és ezzel kapcsolatosan az iskolák államosításának ügye; az évvizsgálatok eredménye; dr. Nemes Áron indítványa az elemi iskolai tanítások idejének délelőtti áttétele stb. Az ülésre ezuton is felhívjuk az iskolaszéki tagok figyelmét.

TÁVIRATOK.

Háboru Amerika és Japán között.

London, jul. 3. Newyorkból jelentik az amerikai kormány attól fél, hogy a japánországgal való háboru még legközelebb ki fog törni. Az amerikai kormány erre való tekintettel elhatározta, hogy összes hadi flottáját a Csendes tengeren helyezi el. Sokkal komolyabb az, hogy a Csendes tengeren sokkal nagyobb a zénkészet, mint szokott lenni és hogy a haditengerészeti kormány kemkedéstől félve, elbocsátotta hajóiról az összes ázsiai alkalmazottakat, sőt azokat a kínaiakat is, kik a szénhajókon voltak alkalmazva.

Berlin, jul. 3. A Lokalanzeiger-nek newyorki távirata arra figyelmeztet, hogy az Egyesült Államok és Japánország között egyre feszültebbé válik a viszony. Az amerikai kormány eljárásából azt kell következtetni, hogy a világbéke már a legközelebbi időben meg lesz zavarva.

A hágai konferencia.

Hága, július 3. (Második albizottság. Tengeri háboru.) Az V/d. számú német pótindítványt illetőleg, amely szerint a kórházhajók sérthetlensége megszűnik, mihelyt az ellenségnek ártó célokra használják. Ottley megjegyzi hogy kizártnak tartja azt, hogy a kórházhajók ily célokra használtassanak és éppen ezért e cikket feleslegesnek tartja. Tiegell ellentengernagy a cikket elfagadandónak tartja. Renault indítványára és Siegel hozzájárulásával egyelőre nem tárgyalják az V/e. cikket, mely szerint a kórházhajó legénysége saját védelmére fegyvert viselne. A VI. német cikk tárgyalásánál, amely semleges hatalmak kereskedelmi hajóinak a betegek szállítására leendő felhasználására vonatkozik, Siegel kijelentette, hogy itt tisztán az önkéntes segélynyújtásra gondoltak. Ezen bajok védelmének pontos definíciójára való tekintettel a cikket később fogják tár-

gyalni. A további cikkeket a legközelebbi, valószínűleg holnaputáni ülésen fogják tárgyalni.

Hága, július 3. A japán delegatusok hír szerint a hadviselő feleknek semleges vizeken vezető hajóinak bánásmódjára vonatkozó javaslatot terjesztettek be. A hajók a semleges kikötőkben és vizeken semminő hadicélokot nem szolgálhatnak. A kikötőkben 24 óránál hosszabb ideig nem tartózkodhatnak, kivéve, ha a tenger nagyon viharos. Három, a hadviselő állam tulajdonát képező hajónál több egy időben ne tartózkodhassék egy semleges kikötőben. A hadviselő telek semleges kikötőkben horgonyzó hajóikat és tengeri haderejüket nem növelhetik.

MULATSÁG.

A magántisztviselők nyári mulatsága. A nagyváradai magántisztviselők f. é. július hó 6-án (szombaton) a Szent-László (Püspök) fürdőben az egyesület segélyalapja javára júliálist rendez. Belépő díj: Hölgyeknek 1 korona 20 fillér, uraknak 2 korona. A belépő-díj összegében az éjtél után visszainduló különvonat menetdíja is bennfoglaltatik. A mulatság kedvezőtlen idő esetén a következő hét szombatián tartatik meg. Felülfizetéseket a jótékony-cél érdekében köszönettel fogadunk és hirlapilag nyugtázzunk. A tánc 9 órakor kezdődik.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 3.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.21
Rozs okt.	— — — — —	8.32
Zab okt.-re	— — — — —	7.27
Tengeri májusra	— — — — —	5.83
Tengeri jul.	— — — — —	5.91

Értéktözsde.

Budapest, július 3.

Osztrák hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	752.54
Lezámitóió bank	— — —	496.50
Rimamurányi	— — —	54.00
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	668.—
Közuti vasut	— — —	545.50
Városi villamos vasut	— — —	294.50

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 3-án

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	110.85
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.35
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.38
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	— — —	191.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Osztrák járadék papirban	— — —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona járadék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	751.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	651.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	668.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.17
Német birodalmi márka	— — —	117.82
London vista	— — —	241.—
Páris vista a	— — —	95.82
20 márkás arany	— — —	23.53

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irtta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 70.

— De leginkább azért mégis Lenskyre hasonlít; nem értem, hogy azt rögtön észre nem vettem! — szól és hangja palástolatlan kedvetlenséget árul el.

Hátha mégis tud valamit! gondolja Natália és szíve összeszorul.

— Kolja rád hasonlít! — szól hirtelen és fivérére néz.

— Ezt több ízben írták nekem, — válaszol a herceg. — Különbben is csak jót és szépet hallottam felőle. Örvendek, hogy Pétervárott alkalmam lesz őt sokat láthatni. És most gyere, Natália! Bellevueben akartam szobákat a számadra, de lehetetlen volt bármit is kapni. Még egy egérlyuk sem áll üresen. Magunk is egy hosszú folyosó legvégén lakunk. Így hát a Hotel de Saxe-ban vettem számadra csinos kis lakosztályt. Komoly, előkelő szálloda és legközelebb van hozzánk és úgy sem fogsz sokat ott tartózkodni. Küld előre a komornádát a podgyással. Remélem, te és a kis lányod egyenesen hozzánk jöttök velem? A feleségem ebédre vár.

* * *

És Natália így hát már pár óra óta Drezdában van. A fivérével való találkozás fellelt öröme elenyészett és mély lehargoltság bénítja meg egész valóját. Mily intérieur ez!

Sergej felesége, született Brok grófnő, ki

térjénél két évvel idősebb és kit apjának nagy befolyásu állása kedvéért vett el, heves izom-rheumában szenvedett, a miért is ép úgy félt a kissé melegebb napsugártól, mint a légvonatnak még csak nevével is.

Ennélfogva a házaspár salonjában fognak ebédelni és nem úgy, amint azt Sergej tervezte, a szellős, verőfényes terrasszon.

Miután a hercegné elég szívélyesen üdvözölte Natáliát és pár dicsérő szót mondott Maschenka szép hajáról, társalgása kizárólag azon fordul meg, hogy társalkodónőjének, egy rut kis francia nőnek, felváltva parancsolgatja, hogy az ablakot nyissa ki vagy zárja be.

Ebéd után, a házastársak többször összevesznek teljesen lényegtelen, senkit sem érdekítő dolgok felett: az új orosz vámtarifa és a kanyaró gyógyítási módja, képezvén az elkeseredett vita tárgyait, Ezután Warwara Pawlowna, Natália sógornője teljesen belemerül kedvenc foglalkozásába, azaz: kautcsuk virágokat gyur. Natália is résztvesz a szellemes szórakozásban, azonban Maschenka, kire Drezda látnivalóit tartalmazó albumot bízták, hogy mulasson vele, csakhamar beleunt ezeknek nézésébe, ideoda tipeg a szobában, majd emez, majd amaz után nyul, előbb a jobb, aztán a ballában próbál ugránozni, míg végre megjelent Natália komornája, kérdést téve urnőjénél, nincsenek-e a számára parancsai, mire Natália rá bizza kis leányát, lelkére köti, hogy jól gondozva vigye sétálni és aztán hozza a Hotel de Saxeba.

Majd Sergej is hozzájárul a mulatsághoz és felolvas valamit az újságból, míg végre valahára felhordják a theat.

Kilenc az óra. Natália feláll, kijelenti, hogy nagyon fáradt és ma korábban szeretne pihentőre térni.

Sergej kérdi: Kocsin akarsz menni? akkor rögtön hozatok. De tulajdonképpen kér volna. Az est gyönyörű. Ha gyalog mész, elkísérlek. Gyalog mennek.

— Nem tudom, hogy jut eszembe, de kedvem volna kissé kóborolni, — mondja Natália a kapuszinbe, hol Sergej szivarra gyujtva megállt. — Ha van időd, járjunk egy kicsit.

— Van, szívesen sétálok egy keveset, — feleli Sergej. — Merre akarsz menni?

— Akár merre, hol csend van és szép a séta és a hová ez a café-chantant zene el nem hallszik.

Oda mutat a távolba az Elbán tul, a honnan erősen világított kerítés mögül ledér tánc és couplet-zene hangzik, tulharsogva a hullám loccsanás ábrándos nesztét.

— Gyerünk a várudvarba, — mondja Sergej és karját nyujtja neki.

Most egyszerre megrémül Natália, hogy egyedül lesz fivérével. Most majd kikérdez, gondolja magában és ki szeretné szabadítani karját a férfiből és szökni — pedig ehhez sincsen bátorsága.

Egészen egyedül vannak a várudvaron, a világhírű, barok építményű udvaron, melynek kerítésfalát, tulterhelt, cikornyás, elragadó díszítményeivel, már oly sok generáció csodálta. Csak az őrszem jár rythmikus lépéssel fel s alá és fenn a vár lapos tetőjén néhány idegen sétálgat a holdfényben. Nevetésök, trétálkozásuk, sőt még csókolódzásuk is lehalszik egészen az udvarra. Tán nászuton levő fiatal pár.

A lámpások vörösded fényével, álmosan világítanak a nyár-éj átlátszó, hamvaszürke félhomályában és az őrzárát gombjai, bágyadtan ragyognak: különben minden fény ki van oltva a világon, de fön, a setét kék égbolton, a csillagok egymásután nyitogatják fel aranyos szemeket.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, etiapok,
naplárak,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad CABARET

a Bazár
kerthelyiségében
kedvezőtlen
idő esetén az
étteremben.

Ma
július műsor

teljesen új műsor az újonnan
szerződött tagok fölléptével.

Szenzatio attraktio.

Smith et Bella Jackson
néger ének- és tánckettős.

Ferenczy Mata
a 7 éves csodagyermek új
műsorral.

Sisters Florettos
pajzstáncosnők.

A Latoure kettős
férfi és női opera parodisták.

Sáfrány Vilmos
a budapesti királyszínház
tagja énekes és tánckomikus.

Zsoltoványi Jenő
jellemkomikus, valamint

Illés Magda
disense

Nógrádi Gizi
szubrette stb.
karmester

Popper Rezső
zongoraművész.

Vitéz Róbert
conferenciére.

Belépődíj 1 kor. Fentartott
hely 2 korona.

Kezdeté fél 9-kor.

Tisztelettel:

Hatvani Károly,

a Cabaret színpad igazgatója.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa egy éves önkéntes katonai szolgálatra jogosít s melynek eddig végzett 619 növendéke elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906—907-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. Kováts S. János ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907—908-ik iskolai évre a beiratások folyó évi június hó 30-án s július hó 5 első napján eszközöltnék.

Minden egyéb tudnivalóról »Tájékoztatónk« ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. június hóban.

Reismann Mór,
a fentartó testület tagja.

Dr. Hoványi Géza,
iskolabizottsági elnök.

Kisasszony

ki a pénztárkezelésben és könyvelésben
jártas, felvétetik

Lukács Aladárnál.

Pályázat malombérletre.

A peceszöllői róm. kath. egyház a tulajdonát képező vizimalmot az ahhoz tartozó kerttel és mintegy 6 (hat) holdnyi szántófölddel és kaszálóval bérbeadja. A malom Peceszellős község területén a Pecsze-folyó partján fekszik s jelenleg átalakítás előtt áll. Hajtószerkezetét egy Francis-féle új turbina fogja képezni 450 liter másodp rezenkiati vízmennyiség 2900 mm. esés ré zére, fekvő tengelylyel (s az ehhez tartozó szükséges alkatrészekkel.)

A malom új berendezése a következő lesz: egy 0 számú cb. jegyű »Nemzeti« gabonatisztító gép por- és rögzítéssel és acélsodrony kerekkel; egy 22. számú Ganz-féle hengerek; 2 pár egymás felett fekvő, ferdén rovátkolt kéregönésű henger; egy pár francia és egy pár budai 36° malomkő, kéé körtartó, két kőburkolat a 36° kövek részére, két nyaktőke 75 mm. furattal.

Azonfelül a malomhoz tartozó összes épületek teljesen jó karba hozatnak.

A kik a haszonbérletre pályáznak, ebbeli szándékukat illetve ajánlatukat a folyó évi július 15 ig aláírott lelkészszel írásban közöljék, világosan kijelentvén ajánlatukban, hogy ha a malomnak az említett módon való átalakítása és berendezése, valami t az é ületek helyreállítása megtörténik, mily haszonbérösszegért, mennyi időre és minő biztosíték mellett hajlandók a malmot haszonbérbe venni.

Bérbeadó egyház fentartja magának a jogot, hogy a jelentkezők közül szabadon kiválaszthassa azt, kivel a haszonbér szerződést meg fogja kötni. Peceszellős (Nagyvárad mellett) 1907. július 3.

Dr. Szemethy Géza,
r. kath. plébános.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

Egy használt
de jó karban levő
brieska kocsi
megvételre kerestetik.

Cím a kiadóban.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédliő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

HIRDETESEK

jutányos árban felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Vizsgai jutalomkönyvek

a legnagyobb választékban kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papir-kereskedésében,

NAGYVÁRADON.

Dr. Krüger Aladár

ügyvédi irodáját

Szalárdi (rég. Posta)-utca

7. sz. alá (saját házába)

helyezte át.

Dr. Krüger Janó

ügyvédi irodáját

Szalárdi-utca 7. sz. alatt

megnyitotta.

Uj fényképészeti és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképészeti és
festészeti műterme

mely a modern kor kivá-
nalmainak megfelelően telje-
sen ujonnan épült Rákóczi-ut
8. szám a. (Fő-u. Györffi-ház)

megnyilt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Férfi gyapjú szövetek gyári raktára.

Leitner Márton

Nagyvárad

legnagyobb

divatháza

Zöldfa-utca 5. sz. (Saját ház.)

Telefon helyi és vidéki 113.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Ajánlja fővárosi mintára berendezett

dusan felszerelt áruházát.

Vászon, damast-árak, női és férfi fehérneműek.

Menyasszonyi kelengyék külön osztálya.

Mindennemű szőnyeg, függöny és

Linoleum. Női *divat* costüm kelmék,
grenadin és pouplin.

Eredeti *sweici batiszt* és vászon himzett
ruhák, diszitési cikkek és bélés-árak.

Minden árában feltüntetve a
szolid szabott ár.

Különlegességek minden divatcikkekben folyton érkeznek.

HAÁSZ MANÓ

női kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

Mindenkit meglepő nagy mennyiségű nyári újdonságok érkeztek. Gyönyörű
sima és mintázott grenaduok, paplanok, sima és azsurozott ruhavásznak
himzett batisztok és remek kivitelű sephirek, blousok. Ugyisinte batiszt és
vászon, himzett ruhák. Továbbá minden cikkben is óriási nagy raktár.

S tekintettel a nálam lévő mindenki által ismert óriási forgalomra, az áraim legolcsóbbak.